

УДК 658.114.3

Баглей Р.Р.,
к.е.н., доцент, доцент кафедри
міжнародного менеджменту та маркетингу,
Тернопільський національний економічний університет

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ

Постановка проблеми. Зміцнення ролі корпорацій в регулюванні трансформації всієї економіки і забезпеченні економічного зростання в Україні може стати визначальним чинником конкурентоспроможності економіки, заняття лідируючих позицій в світі за абсолютними і відносними показниками. Потужні багатогалузеві корпорації можуть створити реальні передумови для інноваційного розвитку, тобто ефективні корпорації повинні бути основою сучасної економіки і сприяти досягненню стратегічних цілей розвитку. Тому для підвищення ефективності діяльності корпорацій необхідно створити умови для росту конкурентоспроможності вітчизняних підприємств: залучення інвестицій в реальне виробництво, зростання виробництва і капітальних вкладень, збереження і розвитку інноваційного потенціалу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у створення наукового підґрунтя для формування й функціонування корпорацій досліджувалися у працях зарубіжних і вітчизняних вчених: І. Ансоффа, У. Баумоля, А. Берлі, Р. Брейлі, Ю. Бріггема, С.П. Друкера, Р. Марріса, Г. Мінза, М. Портера, П. Самуельсона, О.І. Амоші, В.М. Геєця, М. Ерхардта. Заслуговує на увагу праця А. Чандлера «Стратегія і структура: глави з історії промислового підприємства» (Strategy and Structure: chapters in the history of the industrial enterprise). Концепція, запропонована в цій роботі, а пізніше доповнена ідеями стосовно дослідження закономірностей функціонування корпоративних ієрархій [1], до сьогодні зберігає свою вагомість, оскільки історичні дослідження А. Чандлера фактично лягли в основу сучасної теорії еволюції організаційних систем на яких базується розвиток корпоративного бізнесу.

Аналіз літератури показує, що достатньо велика увага приділялася загальнотеоретичним питанням, але недостатньо досліджено процес формування специфічних рис управління корпораціями як стратегічної мети стабільного розвитку національної економіки. При цьому значущість проблем формування ефективної моделі корпоративного управління зумовила нові напрями розвитку сучасної економічної думки.

Різні аспекти розвитку великих господарських комплексів на регіональному та галузевому рівнях розглянуто у працях Л.І. Дмитріченко [2], С.М. Ілляшенка, Т.В. Краміна [3], М.О. Кужелева [4], І.В. Левицької, В.М. Марченко, Е.А. Петрової [3], В.В. Трубочаніна, Т.С. Чуніхіної, К.С. Шапошникова [5]. Проте, незважаючи на велике різноманіття порушених наукових проблем та глибину їх дослідження, у сучасній економічній науці окремі їх аспекти залишаються не достатньо розв'язаними. Так, існуючі методи потребують адаптації в напрямі вдосконалення управління економічним і структурним розвитком корпорацій, та посилення їх ролі у забезпеченні конкурентоспроможності економіки України.

Постановка завдання. Мета дослідження полягає у пошуку теоретичного підґрунтя щодо розробки ефективних методів управління корпораціями як суб'єкта економічних відносин в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Як трактує словник іншомовних слів, «корпорація – це (латин. corporatio) союз, група осіб, що об'єднується спільністю професійних або станових інтересів». Крім того, воно трактується в окремих країнах (США, Канада) як форма акціонерного товариства.

Термін «корпорація» традиційно використовується в Україні, є сьогодні досить багатозначним і вживається в декількох значеннях. Деякі автори роблять акцент на юридичному аспекті терміна «корпорація». Інші дослідники розглядають переважно економічну сторону поняття «корпорація». Корпорація одночасно є присутньою на двох ринках: фінансовому та товарному. Найчастіше вона здійснює свою основну діяльність на товарному ринку. Однак, випускаючи емісійні і неемісійні цінні папери, корпорація присутня на фінансовому ринку. Таким чином, двоїста природа самої корпорації призводить до двоїстого змісту корпоративних фінансових відносин.

Ефективність корпоративного управління в транзитивній економіці безпосередньо залежить від успішного розвитку різних аспектів організаційно-правових та управлінських відносин. У вітчизняній економічній літературі неодноразово робилася спроба класифікації різних типів корпорацій. Наприклад, була запропонована наступна розгорнута типологія корпоративних структур:

1. За ступенем обґрунтованості створення корпоративних структур і очікуваної ефективності.
2. За ступенем участі в капіталі.
3. За роллю держави в утворенні корпоративних структур.

4. Різноманітністю цільових установок і орієнтованих на кінцевий результат.
5. З варіативною мотивацією ресурсного забезпечення.
6. За характером діяльності компаній-лідерів.
7. За ступенем об'єднання майна в рамках новоствореної центральної організації.
8. За глибиною опрацювання та реалізації принципів інтегрованого (корпоративного) управління. Виділяють такі стадії розвитку корпорацій.

Перша стадія – невелика корпорація. Власники капіталів корпорації володіють повним контролем над нею, багато хто з них працюють в компанії і в значній мірі зацікавлені в тому, як краще і ефективніше здійснювати діяльність з метою збільшення прибутковості корпорації.

Друга стадія – корпорація з “робочим контролем”. Певна група власників корпорації за допомогою контрольного пакета акцій здійснює фактичний контроль за діяльністю компанії, повною мірою намагаючись реалізації своїх рішень. Решта акціонерів роз'єднані, незважаючи на те, що у них є право голосу.

Третя стадія – повний контроль переходить до органів управління корпорацією, спостерігається дисбаланс інтересів рядових акціонерів, керівної ланки і власників, але в цілому їх інтереси збігаються в частині зростання прибутковості компанії.

Четверта стадія – концентрація ресурсів, злиття фінансового і промислового капіталів на високій стадії розвитку корпорацій (інтеграція). Об'єднані корпорації є більш диверсифікованими і мобільними, набуваючи транснаціонального характеру. Підтримувати рівноправні відносини в таких об'єднаннях набагато зручніше з великими акціонерами, в ролі яких найчастіше виступають фінансові фонди, банки, тобто компанії, які фактично отримують можливість контролю над об'єднаною корпорацією.

Нині відбувається процес трансформації корпорацій, ключовими інструментами модернізаційних змін яких є розвиток систем менеджменту людського капіталу та розвиток професійних компетенцій на основі побудови комплексної системи управління знаннями. Спостерігається перехід великих компаній від продуктової стратегії до клієнтоорієнтованої, сервісоорієнтованої, заснованої на використанні нових маркетингових технологій та інструментів.

Інноваційний потенціал та здатність до імплементації інновацій стають одним з головних параметрів успіху ринкових стратегій корпорацій. Саме використання інновацій здатне забезпечити корпораціям успішне подолання етапу, коли індустріальна господарська система опинилася на межі свого розвитку. Інноваційні технології є потужним каталізатором фінансових ресурсів, оскільки інновації здатні забезпечити прорив на ринку та істотну економію витрат на виробництво.

A.I. Мінін зазначає, що, володіючи значними ресурсами, великі корпорації є ініціаторами створення і впровадження технологічних нововведень, саме вони розвивають науково-технічний прогрес, забезпечуючи технічну базу для розвитку суспільства [6, с. 27].

Корпорації здатні забезпечити оптимальне управління виробництвом, одночасно досягаючи поставлених перед ними цілей:

- збереження і відтворення технічно складної продукції базових галузей економіки, орієнтованих на високий потенціал зростання в рамках світового ринку;
- гнучка адаптація підприємств до постійно змінюваних умов внутрішнього і зовнішнього ринків;
- структурна перебудова виробничого сектора економіки з урахуванням потреб внутрішнього і світового ринків. Корпорації є вищою формою руху акціонерного капіталу, перевага якої в адекватності корпоративної власності регулятивного і ринковим механізмам економіки. П. Самуельсон відзначав, що акціонерні товариства є “майже бездоганим механізмом для отримання великих сум капіталу” [7]. Ключовою особливістю акціонерної форми власності є принцип обмеженої відповідальності: акціонери не відповідають за зобов'язаннями товариства і несуть ризик збитків, пов'язаних з його діяльністю, в межах вартості належних їм акцій. Тобто в разі банкрутства акціонерне підприємство відповідає перед кредиторами за своїми зобов'язаннями тільки наявним майном, виключаючи майно учасників. Крім того, обмеження відповідальності розміру внеску дозволяє вкладати кошти в дуже перспективні, ризиковані проекти, істотно прискорюючи впровадження досягнень науково-технічного прогресу. Ще одна особливість акціонерної форми власності, яка може сприяти науково-технічним розробкам зважаючи на їх високу затратність – це можливість залучення в одне підприємство капіталу багатьох осіб, причому навіть тих, які самі не можуть через певні причини займатися підприємницькою діяльністю.

Особливо помітно активізувався процес консолідації власності та подальшої концентрації акціонерного капіталу після світової фінансової кризи. Цьому сприяло як масова “втеча” іноземних інвесторів, так і прагнення деяких власників поліпшити своє становище за рахунок продажу акцій. У деяких галузях характерним стало зміцнення менеджерів і витіснення іноземних інвесторів. З одного боку, концентрація власності є основним економічним механізмом корпоративного контролю, який формує базу для реального впливу інвесторів і сприяє підвищенню економічної ефективності корпорації. Однак, з іншого боку, відомі численні факти негативної діяльності мажоритарних власників, що прагнуть забезпечити контроль фінансових потоків і експортних операцій необґрунтованим роздробленням компаній; розпродажем або здачею в оренду активів у збиток інтересам акціонерів;

ставленням до свого пакету акцій як до об'єкта спекуляцій; використанням пакета як застави під кредити. Названі особливості процесів перерозподілу капіталу та характеру корпоративного управління виявилися зумовлені інтересами і діями «знизу» учасників управління корпораціями на тлі несприятливого інституційного середовища. Проте нині відчувається брак досвіду щодо корпоративного управління.

Саме тому у сучасних умовах все більшої актуальності набуває вирішення проблеми підвищення ефективності корпоративного управління, що визначає рівень культури ведення великого бізнесу, його інвестиційну привабливість, вагомість фінансових результатів. Відомо, що локальні і глобальні інвестори готові платити значно більше за акції компаній, в яких прийняті жорсткі стандарти корпоративного управління і де забезпечується дотримання їхніх інтересів.

Проблеми корпоративного управління посилюються в умовах високої мінливості зовнішнього по відношенню до корпорації середовища. Вирішувати їх ситуаційним підходом недоцільно, а часом навіть і небезпечно. В такому випадку необхідно створювати інструмент постійного вдосконалення системи управління корпорацією, який повинен бути невід'ємною її частиною. Очевидно, що проблеми управління на рівні корпоративних формувань відрізняються від проблем менеджменту і в першу чергу за змістом і об'єкту впливу. Саме специфіка об'єкта управлінського впливу і визначає сутність корпоративного управління як особливого напрямку сьогодення. Слід погодитися з О.В. Носовою, котра вважає, що корпоративне управління реалізується за допомогою використання норм права, які регламентуються на основі розробки і використання законів і підзаконних актів, інструкцій, розпоряджень, а також регулюються через діяльність функціонуючих правових, економічних, техніко-технологічних інститутів [8, с. 68]. С.М. Черненко переконана, що важливе значення для розвитку корпоративного сектора має дотримання принципів корпоративного управління (забезпечення ефективної структури корпоративного управління, дотримання прав акціонерів та рівне відношення до них, розкриття інформації та прозорість тощо) та впровадження міжнародних стандартів фінансової звітності. В довгостроковій перспективі це забезпечить інвестиційну привабливість вітчизняного корпоративного сектора [9]. Корпоративне управління можна визначити як систему організаційно-правових, економічних і фінансових взаємовідносин усіх учасників акціонерного товариства, що встановлює механізми, способи взаємодії зацікавлених сторін, за допомогою яких вони представляють в товаристві свої інтереси і взаємодіють з ним та між собою [10, с.39].

До теперішнього часу сформувалися дві концепції корпоративного управління. Одна з них виходить з досить вузького трактування сутності корпоративного управління, яка пов'язана з встановленням балансу інтересів різних груп зацікавлених осіб. В цьому випадку під предметом корпоративного управління розуміється "система відносин між органами управління і посадовими особами емітентів, власниками цінних паперів таких емітентів (акціонерами, власниками облигацій та інших цінних паперів), а також іншими зацікавленими особами, так чи інакше залученими в управління емітентом як юридичною особою" [11, с. 8]. В рамках даної концепції увага акцентується на таких учасниках відносин, пов'язаних з функціонуванням акціонерних товариств, як менеджмент компанії, наймані працівники, великі акціонери, міноритарні акціонери, які володіють незначною кількістю акцій, власники інших цінних паперів компанії, її кредитори, органи державної влади різних рівнів.

Великі корпорації, які дотримуються стандартів соціальної відповідальності і мають високе соціальне навантаження, змушені формувати новітню парадигму корпоративних стандартів. Внаслідок такої інтеграції повинна бути спроектована ефективна організаційна структура управління і порядок взаємодії в рамках її структурних підрозділів. Об'єктом управління повинна стати єдина система взаємопов'язаних бізнес-процесів, що створюють цінність для споживача, і функціональних областей, які об'єднують подібні функції в рамках різних бізнес-процесів.

Для управління ефективною корпорацією необхідна розробка єдиних методів, принципів і підходів корпоративного управління, вимірювання та оцінка розвитку її роботи в умовах постійних викликів глобального середовища. Розглядаючи корпорацію як відкриту систему, слід виділити два напрямки оцінки її ефективності:

- 1) оцінка ефективності всіх її підсистем з точки зору внутрішнього її змісту;
- 2) оцінка ефективності розвитку корпорації у зовнішньому середовищі.

При цьому доцільно розглянути наступні моменти:

– виявлення сильних і слабких сторін корпорації (внутрішні чинники) і їх порівняння з можливостями і небезпеками ринку (зовнішні чинники) дозволяють оцінити реальні передумови її пристосування до внутрішньої структури, визначити потенціал адаптаційного управління і напрямки його реалізації. Компоненти адаптаційного потенціалу (організаційні, кадрові, технологічні та інформаційні ресурси) визначаються основними складовими підсистемами організації (персонал, економіка і фінанси, маркетинг, інновації) і одночасно є об'єктами управління і оцінки;

– при оцінці і вимірі ефективності корпорації необхідно враховувати взаємозв'язок і взаємовплив параметрів роботи усіх підсистем;

– зміни, що відбуваються у зовнішньому середовищі, зумовлюють необхідність стратегічного підходу до розвитку і функціонування компанії;

– робота корпорації в реальному масштабі часу повинна бути підпорядкована цільовим установкам стратегії її розвитку;

– зв'язок між стратегічним, поточним і оперативним управлінням повинен базуватися на використанні методичного інструментарію, який забезпечує єдність підходів, оцінок, вимірювань;

– використання інтегрованих систем планування, звітності та інформаційного забезпечення як бази для взаємопов'язаного управління розвитком і роботою компанії.

Необхідно взяти на озброєння принципово новий підхід до управління компанією, що націлена на якість менеджменту – TQM (Total Quality Management – тотальне управління якістю). Цей підхід заснований на участі всіх її членів (персоналу у всіх підрозділах і на всіх рівнях організаційної структури) і спрямований на досягнення довгострокового успіху через задоволення вимог споживачів, запитів як співробітників корпорацій, так і суспільства в цілому. Стандарти в області систем менеджменту, що розкривають принципи TQM, незважаючи на певні складнощі з впровадженням нової методології, стали новітнім вектором розвитку корпоративного управління.

Разом з тим в практиці вітчизняного бізнесу спостерігається недооцінка ролі методології TQM і міжнародних стандартів в області менеджменту при проведенні реформування. У більшості компаній продовжує домінувати структурно-функціональний підхід до організації виробничої діяльності, в той час як реальна діяльність виробничої системи, що створює додану вартість, має здійснюватися у вигляді набору бізнес-процесів, які виходять за рамки окремих підрозділів.

Висновки з проведеного дослідження. Нині корпорації – це великі інтегровані організаційно-господарські структури і найважливіші форми господарювання: інноваційне оновлення технологічних процесів, форм організації виробництва продукції та послуг; забезпечення розвиненого наукового потенціалу, кваліфікованих кадрів, орієнтації не тільки на внутрішні, а й зовнішні ринки, обов'язкова підтримка з боку держави; підвищення мобільності та концентрації виробничих ресурсів, посилення конкуренції, як наслідок, вивільнення ресурсів, їх використання з більшою віддачею в інших сферах виробництва; зростання конкурентоспроможності вітчизняних підприємств за рахунок залучення інвестицій в реальне виробництво, зростання виробництва і капітальних вкладень, збереження і розвиток науково-технічного, високотехнологічного та інноваційного потенціалу; створення творчих груп робітників, які мають, перш за все, здатність швидко вчитися і ефективно використовувати свій досвід, комунікабельність, уміння адаптуватися у колективі, використання креативного потенціалу співробітників.

Таким чином, сучасний етап розвитку корпоративного управління має низку особливостей:

– відновлюється фондовий ринок;

– посилюється роль професійних менеджерів;

– підвищується капіталізація вітчизняних компаній;

– слід підвищувати ефективність корпоративного сектора в національній економіці, котрий може виступити локомотивом у підвищенні конкурентоспроможності продукції вітчизняних підприємств.

На перспективу доцільно враховувати особливості форми і структуру корпорацій, інтегровану систему управління ними та всебічні підходи до управління компанією з позицій сучасних систем менеджменту.

Бібліографічний список

1. Managerial Hierarchies. Comparative Perspectives on the Rise of the Modern Industrial Enterprise / ed. Chandler A., Daems H. – Harvard, 1994.

2. Корпоративні відносини: методологія дослідження та механізми функціонування : монографія / [Л.І. Дмитриченко, А.М. Хімченко, М.О. Кужелєв та ін.]. – Донецьк: Східний видавничий дім, 2012. – 160 с.

3. Крамин Т.В. Развитие института корпоративного управления в России / Т.В. Крамин, Е.А. Петрова. – Казань: Изд-во «Познание» ИЭУП, 2009. – 144 с.

4. Кужелєв М.О. Приватизація та акціонування як основа формування корпоративного сектора: зарубіжний досвід та українські реалії / М.О. Кужелєв, А.М. Хімченко // Економіка будівництва і міського господарства. – 2012. – №4. – Т. 8. – С. 291–298.

5. Шапошников К.С. Механізм інституціоналізації інтересів у національній економіці: сутність і роль у модернізації корпоративного сектору / К.С. Шапошников // Економічний простір. – 2013. – №7. – С. 111-118.

6. Минин А.И. Корпоративный капитал как высшая форма развития капиталистических отношений / А.И. Минин // Вопросы экономики и права. – 2012. – №5. – С.26-29.

7. Самуэльсон П. Экономика : в 2 т / П. Самуэльсон. – М. : Алгон, 1992. Т. 1. – 740 с.

8. Носова О.В. Корпоративний сектор України в умовах банківської кризи / О.В. Носова // Часопис економічних реформ. – 2015. – № 2 (18). – С. – 65-71.

9. Черненко С.М. Корпоративний сектор: сучасний стан та проблеми становлення [Електронний ресурс] / С.М. Черненко. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=683>.

10. Поважний О.С. Корпоративні відносини в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку : монографія / О.С. Поважний, Н.С. Орлова. – Донецьк: Издательство, 2012. – 200 с.
11. Россинский В.И. Основы корпоративного управления / В.И. Россинский. – Ростов н/Д. : Феникс, 2006. – 252 с.

References

1. Chandler, A. and Daems, H. (1994), *Managerial Hierarchies. Comparative Perspectives on the Rise of the Modern Industrial Enterprise*, Harvard.
2. Dmytrychenko, L.I., Khimchenko, A.M., Kuzheliev, M.O. et al. (2012), *Korporatyvni vidnosyny: metodolohiia doslidzhennia ta mekhanizmy funktsionuvannia* [Corporate relations: research methodology and mechanisms], monograph, Skhidnyi vydavnychiy dim, Donetsk, Ukraine, 160 p.
3. Kramin, T.V. and Petrova, E.A. (2009), *Razvitiye instituta korporativnogo upravleniya v Rossii* [Development of the Institute of Corporate Governance in Russia], Izd-vo «Poznanie» IEUP, Kazan, Russia, 144 p.
4. Kuzheliev, M.O. and Khimchenko, A.M. (2012), "Privatization and corporatization as a basis for the formation of the corporate sector: foreign experience and Ukrainian realities", *Ekonomika budivnytstva i miskoho hospodarstva*, no. 4, vol. 8, pp. 291-298.
5. Shaposhnykov, K.S. (2013), "Mechanism to institutionalize the interests of the national economy: the nature and role in the modernization of the corporate sector", *Ekonomichnyi prostir*, no. 7, pp. 111-118.
6. Minin, A.I. (2012), "Corporate capital as the highest form of capitalist relations", *Voprosy ekonomiki i prava*, no. 5, pp. 26-29.
7. Samuelson, P. (1992), *Ekonomika* [Economics], Algon, Moscow, Russia, 740 p.
8. Nosova, O.V. (2015), "The corporate sector in Ukraine in terms of banking crisis", *Chasopys ekonomichnykh reform*, no. 2 (18), pp. 65-71.
9. Chernenko, S.M. "Corporate sector: current state and problems", available at: <http://economy.nayka.com.ua/?op=1&z=683>. (access date September 18, 2016).
10. Povazhnyi, O.S. and Orlova, N.S. (2012), *Korporatyvni vidnosyny v Ukraini: suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku* [Corporate Relations in Ukraine: current state and development prospects], Yzdatelstvo, Donetsk, Ukraine, 200 p.
11. Rossinskiy, V.I. (2006), *Osnovy korporativnogo upravleniya* [Fundamentals of corporate governance], Feniks, Rostov n / D, Russia, 252 p.

Баглей Р.Р. ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ

Мета. Метою статті є пошук теоретичного підґрунтя щодо розробки ефективних методів управління корпораціями як суб'єкта економічних відносин в Україні.

Методика дослідження. Теоретичною і методологічною основою дослідження є фундаментальні положення сучасної економічної теорії, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених, нормативні та законодавчі акти України з питань становлення корпоративного сектору. У процесі дослідження застосовувались наступні методи: аналізу і синтезу – для вивчення об'єкта і предмета дослідження; графічний – для наочного відображення зв'язків між досліджуваними показниками; абстрактно-логічний (теоретичні узагальнення та формулювання висновків); конструктивний та експериментальний (удосконалення системи управління корпораціями). Методи системного аналізу й логічних узагальнень, синергетичний підхід використані в процесі аналізу сутності й економічного змісту категорій "корпорація", а також при обґрунтуванні механізму активізації процесу корпоратизації в національній економіці України.

Результати. Встановлено закономірність забезпечення ефективності корпоративного управління на вітчизняних підприємствах, виявлено і систематизовано складові доміанти впливу на формування і розвиток корпорацій в Україні. Обґрунтовано положення теорії інституціоналізму у підвищенні ефективності розвитку корпоративного управління, в результаті чого визначено, що удосконалення організації корпоративних відносин є основою забезпечення ефективного функціонування корпорації.

Наукова новизна полягає у розвитку теоретичних положень та виробленні концептуального підходу щодо теоретичного осмислення розуміння поняття "корпоративне управління" як специфічної організаційної форми, сутність якої відображає мету, завдання та структуру об'єднання учасників корпоративних відносин, як способу забезпечення їх фінансово-майнових прав.

Практична значущість. Одержані результати є підґрунтям для вирішення практичних проблем корпоративного управління на вітчизняних підприємствах. Виявлені тенденції дозволяють сформулювати інституційні особливості удосконалення управління корпорацією, що дасть змогу ефективно керувати фінансовою складовою процесу розширеного відтворення в акціонерній власності.

Ключові слова: корпорація, корпоративне управління, акціонерне товариство, акціонерне товариство, власність, учасники.

Bahlei R.R. IMPROVING THE EFFECTIVENESS OF CORPORATE GOVERNANCE

Purpose. The aim of the article is a search of theoretical foundation for the development of effective methods of management corporations as a subject of economic relations in Ukraine.

Methodology of research. The theoretical and methodological basis of the research is fundamental provisions of modern economic theory, scientific works of domestic and foreign scientists, normative and legislative acts of Ukraine concerning establishment of the corporate sector.

During the research were applied the following methods: analysis and synthesis – to study the object and subject of the study; graphic – for a visual display of relationships between the studied indicators, abstract and logical (theoretical generalizations and formulation of conclusions); constructive and experimental (improvement of the management system by the corporations).

Methods of systems analysis and logical generalizations, synergistic approach were used in the analysis of the essence and economic content of categories “corporation”, as well as in substantiation the mechanism of intensify the process of corporatization in the national economy of Ukraine.

Findings. It has been established regularity of ensuring the effectiveness of corporate governance at the domestic enterprises; constituent dominants of influence on the formation and development of corporations in Ukraine have been detected and systematized. It has been substantiated the theory of institutionalism in increasing the effectiveness of corporate governance. So, it has been determined that the improvement of corporate relations is the basis of ensuring the effective functioning of the corporation.

Originality. The scientific novelty of the article is the development of theoretical provisions and elaboration of the conceptual approach to theoretical comprehension of understanding the concept “corporate governance” as a specific organizational form, the essence of which reflects the goals, objectives and structure of the association of corporate relations as a means of providing them with financial and property rights.

Practical value. The obtained results are the basis for solving practical problems of corporate governance at the domestic enterprises. Revealed tendencies allow to formulate the institutional arrangements of improving the management of the corporation that will enable to manage efficiently the financial part of the process of expanded reproduction in joint stock ownership.

Key words: corporation, corporate governance, joint stock company, ownership, participants.

Баглей Р.Р. ПОВЫШЕНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛЕНИЯ

Цель. Целью статьи является поиск теоретических основ по разработке эффективных методов управления корпорациями как субъекта экономических отношений в Украине.

Методика исследования. Теоретической и методологической основой исследования являются фундаментальные положения современной экономической теории, научные труды отечественных и зарубежных ученых, нормативные и законодательные акты Украины по вопросам становления корпоративного сектора. В процессе исследования применялись следующие методы: анализа и синтеза – для изучения объекта и предмета исследования; графический – для наглядного отображения связей между исследуемыми показателями; абстрактно – логический (теоретические обобщения и формулирование выводов); конструктивный и экспериментальный (усовершенствование системы управления корпорациями). Методы системного анализа и логических обобщений, синергетический подход использованы в процессе анализа сущности и экономического содержания категорий “корпоративное управление”, а также при обосновании механизма активизации процесса корпоратизации в национальной экономике Украины.

Результаты. Установлена закономерность обеспечения эффективности корпоративного управления на отечественных предприятиях, выявлены и систематизированы составляющие доминанты влияния на формирование и развитие корпораций в Украине. Обосновано положение теории институционализма в повышении эффективности развития корпоративного управления, в результате чего определено, что совершенствование организации корпоративных отношений является основой обеспечения эффективного функционирования корпорации.

Научная новизна заключается в развитии теоретических положений и выработке концептуального подхода к теоретическому осмыслению понимания понятия “корпоративное управление” как специфической организационной формы, сущность которой отражает цель, задачи и структуру объединения участников корпоративных отношений, как способа обеспечения их финансово – имущественных прав.

Практическая значимость. Полученные результаты являются основой для решения практических проблем корпоративного управления на отечественных предприятиях. Выявленные тенденции позволяют сформулировать институциональные особенности совершенствования управления корпорацией, позволит эффективно управлять финансовой составляющей процесса расширенного воспроизводства в акционерной собственности.

Ключевые слова: корпорация, корпоративное управление, акционерное общество, акционерное общество, собственность, участники.